

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจัดตั้งยามท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๕๗

เพื่อให้การป้องกันและระงับอัคคีภัยมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจะให้จัดตั้งยามท้องถิ่นในชุมชนการค้าที่หนาแน่นขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ทิวราชอาณาจักร (เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี ซึ่งกรมตำรวจได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหากแล้ว) กระทรวงมหาดไทยจึงได้วางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

ข้อความทั่วไป

ข้อ ๑ ระเบียบการนี้ให้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดตั้งยามท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗"

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้จัดตั้งยามท้องถิ่นขึ้นในเขตชุมชนการค้าที่หนาแน่นทุกแห่ง ทิวราชอาณาจักร (เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี) ส่วนการที่จะจัดตั้งขึ้น ณ แห่งใดบ้างนั้นให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอแห่งท้องที่นั้น

ข้อ ๔ การดำเนินการจัดตั้งยามท้องถิ่น ให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ตามความเหมาะสมแก่สภาพท้องที่

หมวด ๒

การดำเนินการขั้นต้น

ข้อ ๕ ในการเริ่มจัดตั้งยามท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ก. ในเขตเทศบาล ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภออันเป็นที่ตั้งจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายอำเภอแห่งท้องที่นั้นร่วมกันดำเนินการเรียกประชุมพ่อค้าคนดี ซึ่งมีร้านค้าหรือเคหสถานตั้งอยู่ในย่านชุมชนการค้าที่หนาแน่นแต่ละแห่งในเขตเทศบาลนั้นมาปรึกษาหารือเพื่อจัดตั้งยามท้องถิ่น สำหรับตรวจตราระมัดระวังป้องกันอัคคีภัยและเหตุร้ายอื่น ๆ อันจะพึงเกิดขึ้นในย่านชุมชนการค้านั้น ๆ

ข. ในเขตเทศบาลอื่น นอกจาก ก. ให้นายอำเภอ ผู้บังคับกองตำรวจภูธรอำเภอ หรือหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอ และนายกเทศมนตรีแห่งท้องถิ่นนั้นร่วมกันดำเนินการ เช่นเดียวกับที่กล่าวแล้วใน ก.

ค. นอกเขตเทศบาล ให้นายอำเภอ ผู้บังคับกองตำรวจภูธรอำเภอ หรือหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอและกำนันแห่งท้องถิ่นนั้น ร่วมกันดำเนินการเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้วใน ก.

ข้อ ๖ ในการประชุมดังกล่าวแล้วในข้อ ๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณีเป็นประธานในที่ประชุม ชี้แจงให้ที่ประชุมเห็นความจำเป็นและประโยชน์ร่วมกัน ในอันที่จะร่วมมือกันดำเนินการจัดตั้งยามท้องถิ่นขึ้นในเขตชุมชนการค้าที่หนาแน่นนั้น และให้ประธานแต่งตั้งเลขานุการที่ประชุมขึ้น ๑ คน ให้เลขานุการจดยางานการประชุมและจัดให้ผู้ที่มาร่วมประชุมได้ลงชื่อไว้ในรายงานการประชุมนั้นด้วย เพื่อให้เป็นหลักในการดำเนินการจัดตั้งยามท้องถิ่นตามมติของที่ประชุมต่อไป

ข้อ ๗ ในการประชุม ให้ตกลงกันในสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

ก. ให้เลือกตั้งพ่อค้าคหบดีที่มาประชุม เป็นคณะกรรมการดำเนินการขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน และไม่เกิน ๙ คน ในจำนวนนี้ให้มีประธาน ๑ เภรัญญิก ๑ และเลขานุการ ๑

ข. กำหนดเขตชุมชนการค้าที่หนาแน่นไว้เป็นเขตตรวจตราป้องกันของยามท้องถิ่น

ค. กำหนดวิธีการหารายได้ไว้เป็นกองทุน สำหรับใช้จ่ายในการจัดตั้งยามท้องถิ่น

ง. กำหนดวิธีการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรตามความจำเป็น

ข้อ ๘ ในการประชุม ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด เมื่อที่ประชุมตกลงอย่างไร ให้ถือเป็นหลักในการดำเนินการจัดตั้งยามท้องถิ่นต่อไป

หมวด ๓

คณะกรรมการดำเนินการ

ข้อ ๙ คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่บริหารงานการจัดตั้งยามท้องถิ่นให้ เป็นไปตามมติของที่ประชุมพ่อค้าคหบดี ข้อ ๗ (ข. ค. ง.) และข้อ ๘

ข้อ ๑๐ ให้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งเพื่อหา วิธีป้องกันอัคคีภัยหรือเหตุร้ายอื่น ๆ อันอาจเกิดขึ้นในย่านชุมชนการค้าที่หนาแน่นนั้น หรือหาวิธี ปรับปรุงแก้ไขกิจการที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ดีและได้รับความปลอดภัยยิ่งขึ้น ในการประชุม คณะกรรมการดำเนินการให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธาน กรรมการเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการดำเนินการอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๑ ปี นับแต่วันได้รับเลือกตั้ง เมื่อครบ ๑ ปีแล้วให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ กรรมการดำเนินการที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวนี้ อาจได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการซ้ำอีกก็ได้ ถ้ากรรมการว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระ ก็ให้เลือกตั้งซ่อมได้ ทั้งนี้ ให้เลือกตั้งตามวิธีการที่กล่าวไว้ในข้อ ๕, ๖ และ ๗ (ก) กรรมการที่ได้รับเลือกซ่อมเข้ามาให้อยู่ในตำแหน่งได้เท่ากำหนดเวลาของกรรมการที่ตนแทน

ข้อ ๑๒ กรรมการดำเนินการจะพ้นจากตำแหน่งในกรณีดังต่อไปนี้

ก. ถึงกำหนดออกตามวาระ

ข. ตาย

ค. ลาออก

ง. เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

จ. ไม่มีร้านค้าหรือเคสสถานอยู่ในเขตชุมชนการค้าที่หนาแน่น ซึ่งตนเป็นกรรมการดำเนินการอยู่นั้น

ข้อ ๑๓ เมื่อมีการประชุมพ่อค้าคหบดีในคราวใด ให้คณะกรรมการดำเนินการแถลงรายละเอียดในการดำเนินการจัดตั้งยามท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ตลอดจนการรับและจ่ายเงินให้ที่ประชุมได้ทราบด้วยทุกครั้ง

หมวด ๔

ที่ปรึกษาคณะกรรมการดำเนินการ

ข้อ ๑๔ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในข้อ ๕ ทุกคน เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการดำเนินการในเขตท้องที่ของตน

ข้อ ๑๕ ให้ที่ปรึกษาเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการดำเนินการด้วยทุกครั้งและมีสิทธิเสนอความเห็นหรือคำแนะนำต่อคณะกรรมการดำเนินการได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๕

การจัดบุคคลเป็นยามท้องถิ่น

ข้อ ๑๖ ยามท้องถิ่นจัดจากประชาชนผู้อาสาสมัคร โดยคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้รับสมัคร เมื่อคณะกรรมการดำเนินการตกลงจะรับสมัครผู้ใดเป็นยามท้องถิ่นให้ส่งรายชื่อและประวัติสังเขป พร้อมด้วยรูปถ่ายขนาด ๒ นิ้ว หนึ่งหน้าตรง ไม่สวมหมวก ๒ รูป ไปให้นายอำเภอแห่งท้องที่นั้นตรวจสอบความประพฤติ ถ้านายอำเภอเห็นว่ามีความประพฤติเรียบร้อย ก็ให้ออกหนังสือสำคัญประจำตัวให้ไว้เป็นหลักฐาน ถ้าปรากฏว่าคนใดมีความประพฤติไม่เรียบร้อย ก็ให้นายอำเภอแจ้งคณะกรรมการดำเนินการทราบเพื่อรับสมัครใหม่ หรือถ้าปรากฏว่าประพฤติไม่ดีขึ้น

ภายหลัง ก็ให้นายอำเภอเรียกหนังสือสำคัญประจำตัวคืน แล้วแจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการทราบ เพื่อสั่งให้ออกจากการเป็นยามท้องถิ่น และรับสมัครคนใหม่ต่อไป หนังสือสำคัญประจำตัวที่ออกให้ นั้นให้ติดรูปถ่าย ๑ รูป ลงชื่อนายอำเภอและประทับตราประจำตำแหน่งนายอำเภอไว้เป็นสำคัญ ส่วนอีก ๑ รูป ให้ปิดไว้ในสำเนาหนังสือประจำตัว เก็บไว้เป็นหลักฐานที่อำเภอ

ข้อ ๑๗ ยามท้องถิ่น ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

ก. เป็นชาย มีความประพฤติเรียบร้อย ซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และประเทศชาติ

ข. มีอายุระหว่าง ๓๐ ปี ถึง ๔๕ ปี

ค. มีร่างกายแข็งแรง

ง. มีผู้มีหลักฐานเป็นที่เชื่อถือได้รับรอง

ข้อ ๑๘ ให้ยามท้องถิ่นมีเครื่องแต่งกายและส่วนประกอบ ดังนี้

ก. เสื้อเชิ้ตสี kaki และกางเกงสี kaki

ข. มีปลอกแขนสีน้ำเงิน กว้าง ๔ นิ้ว สวมทับเสื้อเหนือข้อศอกขวา

ค. มีไฟฉาย ๒ หรือ ๓ ท่อน ๑ อัน

ง. มีหนังสือสำคัญประจำตัวในเวลาปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๙ ชุมนุมการค้าที่หนาแน่นแห่งใดจะมียามท้องถิ่นกี่คน ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาจัดให้เหมาะสมแก่สภาพของชุมนุมนั้นเป็นแห่ง ๆ ไป ถ้าชุมนุมนั้นแห่งใดมีเขตกว้างขวาง จำเป็นจะต้องจัดให้มียามท้องถิ่นหลายคนก็ให้คณะกรรมการดำเนินการแบ่งเขตรับผิดชอบ ให้ยามท้องถิ่นแต่ละคนตรวจตราระมัดระวังป้องกันอัคคีภัยและเหตุร้ายอื่น ๆ เป็นเขต ๆ ไป ตามความสามารถที่ยามท้องถิ่นแต่ละคนจะตรวจตราดูแลได้ทั่วถึง

ข้อ ๒๐ ยามท้องถิ่น มีหน้าที่ระมัดระวังป้องกันอัคคีภัยและเหตุร้ายอื่น ๆ มิให้เกิดขึ้นในเขตที่คณะกรรมการดำเนินการจะได้มอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบ หากมีเหตุเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าอาจจะมีเหตุเกิดขึ้น ให้รีบแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรืออำเภอโดยด่วนที่สุด ถ้าพบเห็นผู้กระทำผิดกฎหมายเฉพาะหน้าให้จับตัวส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออำเภอทันที ถ้าเกิดอัคคีภัยหรือเหตุร้ายขึ้นในเขตใกล้เคียง หรือเห็นผู้กระทำผิดกฎหมายขึ้นในเขตใกล้เคียง แม้จะไม่ใช่เขตที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบก็ดี ถ้าสามารถจะช่วยได้ก็ให้รีบเข้าช่วยทันที

ข้อ ๒๑ ยามท้องถิ่นจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เวลาใด ถึงเวลาใดนั้นให้คณะกรรมการดำเนินการกำหนดให้เหมาะสมแก่สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนการค้าที่หนาแน่นนั้น ๆ เป็นแห่ง ๆ ไป

ข้อ ๒๒ ให้ยามท้องถิ่นได้รับเงินเดือน หรือค่าจ้าง หรือเบี้ยเลี้ยง จากเงินกองทุน

ข้อ ๒๓ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการได้กำหนด

หมวด ๖

การจัดหา การเก็บรักษา และการใช้จ่ายเงินกองทุน

ข้อ ๒๓ การจัดหารายได้ไว้เป็นกองทุนสำหรับนำมาใช้จ่ายในการจัดตั้งยาม
ท้องถิ่นตามวิธีการในข้อ ๗ (ค) นั้น ให้ชี้แจงให้เห็นความจำเป็นและประโยชน์ส่วนรวม อย่าให้เป็น
การบังคับหรือเตีอตรอนแก่ผู้ที่จะต้องเสียสละ

ข้อ ๒๔ การจัดหา การเก็บรักษา ตลอดจนการใช้จ่ายเงินเพื่อการนี้ ให้เป็นหน้าที่
และอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการโดยตลอด และให้มีบัญชีรับ - จ่ายไว้เป็น
หลักฐาน กับมีใบสำคัญคู่จ่ายไว้ตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการ
จังหวัด หรือนายอำเภอแล้วแต่กรณี

(ความในข้อนี้ แก้ไขเพิ่มเติม ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๗๔๕๑/๒๔๙๗
ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๔๙๗)

ข้อ ๒๕ เงินกองทุนที่หามาได้นี้ ให้ใช้ได้เฉพาะในการดำเนินการจัดตั้งยาม
ท้องถิ่นตามที่กล่าวไว้ในระเบียบการนี้เท่านั้น เว้นแต่จะมีเงินเหลือพอ และคณะกรรมการ
ดำเนินการพิจารณาเห็นสมควร จะจัดซื้อเครื่องดับเพลิง หรืออุปกรณ์ในการดับเพลิงไว้สำหรับใช้
ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยประจำชุมชนการค้าที่หนาแน่นนั้น ก็ให้คณะกรรมการดำเนินการ
จัดซื้อได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๔๙๗

(ลงชื่อ) พลเอก ด. เดชประดิษฐ

รักษาราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย